

Finansutskottets yttrande 2022/23:FiU3y

Verksamheten i Europeiska unionen under 2022

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 16 mars att ge övriga utskott och EU-nämnden tillfälle att senast den 2 maj yttra sig över regeringens skrivelse 2022/23:115 Verksamheten i Europeiska unionen under 2022 och eventuella följdmotioner i ärendet i de delar som berör respektive utskotts beredningsområde.

Finansutskottet har beslutat att yttra sig över skrivelsen i de delar som rör finansutskottets ämnesområden och över motion 2022/23:2364 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 4.

Utskottet anser att utrikesutskottet bör föreslå att riksdagen ska avslå motionsyrkandet och lägga skrivelsen till handlingarna.

I yttrandet finns en avvikande mening (V, MP).

Utskottets överväganden

Bakgrund

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten i Europeiska unionen under 2022, i enlighet med 9 kap. 21 § riksdagsordningen. Skrivelsen tar upp beslut och händelser i unionen och redovisar unionens frågor utifrån arbetet i rådets olika sammansättningar. Skrivelsen inleds med en beskrivning av den övergripande utvecklingen i EU. Frågor som rör finansutskottets ämnesområden finns framför allt i följande avsnitt:

- Den europeiska terminen
- Ekonomisk styrning och samordning
- Finansmarknaden
- EU:s budget
- Skydd av EU:s finansiella intressen
- Statistik.

I bilaga 3 i regeringens skrivelse återfinns beslut i rådet under 2022 där Sverige röstat nej eller lagt ned sin röst. Här redogörs för att Sverige lade ned sin röst i fråga om ansvarsfrihet för kommissionens genomförande av EU:s budget 2020. Det redogörs också för att Sverige även lade ned sin röst i frågan om antagande av EU:s allmänna budget för 2023.

Den europeiska terminen

Skrivelsen

Den tolfte europeiska terminen inleddes med att kommissionen i november 2021 presenterade sin årliga strategi för hållbar tillväxt med förslag till prioriteringar för den ekonomiska politiken och sysselsättningspolitiken i EU. I april 2022 överlämnade Sverige och övriga medlemsländer sina nationella reform- och konvergensprogram till kommissionen. Kommissionens analys genomfördes med hänsyn till medlemsstaternas relativa utgångslägen och nationella förutsättningar. Resultatet av kommissionens analys lämnades den 23 maj 2022 i form av landrapporter och förslag till landsspecifika rekommendationer till medlemsstaterna. Medlemsstaterna fick rekommendationer på både det finanspolitiska området och andra områden, till skillnad från 2021 då, med anledning av pandemin, enbart finanspolitiska rekommendationer gavs. Samtliga medlemsstater fick nu relativt likalydande rekommendationer om finanspolitiken, minskat beroende av fossil energi och genomförande av återhämtnings- och resiliensplanen om medlemsstaten i fråga hade en plan som godkänts av rådet. Rekommendationerna, som inte är rättsligt bindande, antogs vid rådet för ekonomiska och finansiella frågor (Ekofinrådet) den 12 juli 2022.

Utöver de relativt likalydande rekommendationerna konstaterar regeringen i skrivelsen att kommissionen lämnade följande rekommendationer till Sverige:

1. Minska risker kopplade till hushållens höga skuldsättning och obalanser på bostadsmarknaden genom att minska avdragen för utgiftsräntor för bolån eller genom att höja fastighetsskatten. Stimulera investeringar i bostadsbyggande för att motverka de mest akuta bristerna, särskilt genom att ta bort strukturella hinder för byggandet och genom att säkerställa tillgången till byggbar mark. Förbättra effektiviteten på bostadsmarknaden, bl.a. genom reformer av hyresmarknaden.
2. Minska påverkan från elevers socioekonomiska bakgrund och migrantbakgrund på deras utbildningsresultat genom att ge lika möjligheter till tillgång till skolor och genom att åtgärda bristen på kvalificerade lärare. Utveckla även mindre gynnade gruppers färdigheter, inbegripet personer med migrantbakgrund, genom att anpassa resurser och metoder efter deras behov och på så sätt bidra till deras integration på arbetsmarknaden.

Behandling i utskottet

Utskottet informerades av statssekreterare Paula Carvalho Olovsson den 21 april 2022 om Sveriges nationella reform- och konvergensprogram 2022.

Utskottet behandlade dessa i samband med 2022 års ekonomiska vårproposition (prop. 2021/22:100, bet. 2021/22:FiU20, rskr. 2021/22:401).

Regeringens bedömning av de landsspecifika rekommendationerna lämnades i budgetpropositionen för 2023 (prop. 2022/23:1, bet. 2022/23:FiU1, rskr. 2022/23:51).

Information om de landsspecifika rekommendationerna lämnades även i samband med att utskottet den 20 april 2023 fick information av statssekreterare Christian Danielsson och statssekreterare Johanna Lybeck Lilja om Sveriges nationella reform- och konvergensprogram 2023.

Ekonomisk styrning och samordning

Meddelande om översynen av den ekonomiska styrningen i EU

Skrivelsen

Den 2 februari 2020 presenterades kommissionens meddelande om en översyn av den ekonomiska styrningen som omfattar stabilitets- och tillväxtpakten samt det makroekonomiska obalansförfarandet. Med anledning av pandemin pausades översynen. Den återupptogs hösten 2021 och det inleddes en bred debatt bland medlemsstater och andra intressenter.

Den 9 november 2022 presenterades kommissionens meddelande om reviderade riktlinjer för översynen av den ekonomiska styrningen. Kommissionens förslag på inriktning kretsar kring införandet av nya

medelfristiga finans- och strukturpolitiska planer för samtliga medlemsstater, med särskilda åtaganden för medlemsstater som bedöms ha höga eller medelhöga skuldhållbarhetsrisker enligt kommissionens skuldhållbarhetsanalyser. Det nya ramverket föreslås även fokusera i högre utsträckning på utvecklingen av de offentliga nettoutgifterna. Mekanismer för att säkerställa genomförandet av ramverket föreslås stärkas, bl.a. genom att göra det lättare att öppna ett underskottsförfarande och genom inrättandet av ett nytt verktyg för att säkerställa att reformåtaganden faktiskt genomförs. En första diskussion om meddelandet ägde rum i Ekofinrådet den 6 december.

Behandling i utskottet

Utskottet överlade med finansminister Elisabeth Svantesson den 1 december 2022 om översynen av den ekonomiska styrningen i EU. Utskottet informerades om det pågående arbetet med översynen av den ekonomiska styrningen av statssekreterare Johanna Lybeck Lilja vid flera tillfällen och senast den 28 mars 2023.

Makroekonomiska obalanser: förvarningsmekanismen

Skrivelsen

I maj 2021 presenterade kommissionen fördjupande granskningar för tolv medlemsstater, däribland Sverige. De fördjupande granskningarna syftar till att identifiera eventuella makroekonomiska obalanser i medlemsstaterna. Sverige bedöms fortsatt ha makroekonomiska obalanser kopplade till hushållens skuldsättning och bostadsprisernas utveckling. I november 2022 publicerade kommissionen 2023 års förvarningsrapport som behandlar frågan om makroekonomiska obalanser i EU.

Behandling i utskottet

Utskottet överlade med finansminister Magdalena Andersson den 25 mars 2021 om kommissionens förslag till riktlinjer för den finanspolitiska samordningen i EU de kommande åren. Utskottet informerades av finansminister Elisabeth Svantesson den 1 december 2022 om reformen av det makroekonomiska obalansförförandet.

EU:s återhämtningsinstrument för att stödja återhämtningen efter covid-19-pandemin

Skrivelsen

I april 2021 presenterade kommissionen ett meddelande om en strategi för finansieringen av EU:s återhämtningsinstrument (NextGenerationEU, NGEU). Under 2022 har kommissionen fortsatt upplåningen för att finansiera EU:s återhämtningsinstrument. Räknat i 2022 års priser väntas den totala

upplåningen uppgå till 807 miljarder euro. Upplåningen görs med en s.k. diversifierad finansieringsstrategi som innebär att olika metoder, instrument och löptider tillämpas i syfte att minimera upplåningskostnaderna samt skapa flexibilitet och en ändamålsenlig likviditetsförsörjning.

I december 2022 meddelades att kommissionen framledes kommer att tillämpa en enhetlig upplåningsmetodik, dvs. att upplåningen ska vara enhetlig och inte som tidigare uppdelad efter olika program. Kommissionen planerar att ca 30 procent av upplåningen till återhämtningsinstrumentet ska vara s.k. gröna obligationer. Fram till utgången av 2022 emitterades sammanlagt 37 miljarder euro i sådana obligationer.

Behandling i utskottet

Utskottet överlade med finansminister Magdalena Andersson den 24 juni 2021 om kommissionens meddelande om finansieringsstrategi för återhämtningsinstrumentet (NGEU). En lägesuppdatering om förhandlingarna lämnades av statssekreterare Max Elger den 7 oktober 2021. Utskottet informerades av statssekreterare Elin Eliasson den 2 juni 2022 om återbetalningen av NGEU.

Faciliteten för återhämtning och resiliens och genomförandet av REPowerEU via faciliteten

Skrivelsen

Under 2022 har arbetet fortsatt fokusera på medlemsstaters ansökningar om medel genom nationella återhämtnings- och resiliensplaner (National Recovery and Resilience Facility, NRRP). Rådet antog flera genomförandebeslut, och samtliga medlemsstaters planer har godkänts. Därutöver har flertalet utbetalningsförfrågningar utbetalats. Medlemsstaterna har möjlighet att ansöka om utbetalningar upp till två gånger per år fram till dess att instrumentets tillgänglighet löper ut 2026. För att ansöka om utbetalningar måste ett antal förutbestämda mål och delmål vara uppfyllda på det sätt som har fastställts i medlemsstaternas planer.

Den 18 maj presenterade kommissionen REPowerEU-planen för att främja grön omställning och minska medlemsstaternas beroende av rysk olja och gas samt förslag om att genomföra huvuddelen av planen via lånemedel inom faciliteten. Enligt förslaget ska medlemsstaternas planer kompletteras med ett REPower-kapitel. Rådet antog en allmän riktlinje den 4 oktober och Europaparlamentet offentliggjorde sin ståndpunkt den 10 november. Rådet och Europaparlamentet nådde en överenskommelse den 14 december. Målsättningen är att förordningen ska träda i kraft under 2023.

Behandling i utskottet

Utskottet överlade med statssekreterare Elin Eliasson den 14 juni 2022 om kommissionens förslag att genomföra REPowerEU inom faciliteten för återhämtning och resiliens (Recovery and Resilience Facility, RRF). Utskottet

informerades av statssekreterare Johanna Lybeck Lilja senast den 21 februari 2023 om de fortsatta förhandlingarna i EU. En överläggning om REPowerEU-planen ägde rum i näringsutskottet den 21 juni 2022. Finansutskottet fick information om frågan samma dag av statssekreterare Therese Pelow.

Finansutskottet subsidiaritetsprövade förslaget till förordning om faciliteten för återhämtning och resiliens i juni 2020 och ansåg att förslaget inte stred mot subsidiaritetsprincipen. Utskottet subsidiaritetsprövade sedan förslaget till ändringar i REPower-kapitlet för faciliteten för återhämtning och resiliens i juni 2022 och ansåg även att det förslaget inte stred mot subsidiaritetsprincipen. Europeiska revisionsrätten (ECA) publicerade ett yttrande över REPowerEU i juli 2022 som hänvisades till näringsutskottet.

Sveriges återhämtnings- och resiliensplan

Skrivelsen

Den 4 maj 2022 antog rådet ett genomförandebeslut om godkännande av kommissionens bedömning av Sveriges återhämtningsplan. Den 3 november ingick Sverige och kommissionen ett finansieringsavtal som bl.a. reglerar krav kopplade till revision, skydd av finansiella intressen, och synliggörande av EU-medel och som trädde i kraft i december.

Behandling i utskottet

Information om den svenska planen för återhämtning och resiliens lämnades under 2021 av finansminister Magdalena Andersson den 6 april, av statssekreterare Max Elger den 27 april, den 1 juni och den 21 september samt av finansminister Mikael Damberg den 9 december 2021. Den 22 februari 2022 lämnade finansminister Mikael Damberg information till utskottet om planen och processen framåt.

Utskottet informerades vidare den 21 april 2022 av statssekreterare Paula Carvalho Olovsson i samband med att utskottet informerades om Sveriges nationella reform- och konvergensprogram 2022. Planen behandlades i budgetpropositionen för 2023 (prop. 2022/23:1, bet. 2022/23:FiU1, rskr. 2022/23:51). Planen behandlades även vidare i 2023 års ekonomiska vårproposition (prop. 2022/23:100).

Ett europeiskt instrument för tillfälligt stöd för att minska risken för arbetslöshet i en krissituation

Skrivelsen

Under pandemin antogs ett nytt låneinstrument för tillfälligt stöd för att minska risken för arbetslöshet i en krissituation (The temporary Support to mitigate Unemployment Risks in an Emergency, SURE). Rådet har godkänt stöd till 19 medlemsstater. Nio medlemsstater har ansökt om ytterligare lån via SURE: Ungern, Portugal, Bulgarien, Kroatien, Litauen, Grekland, Tjeckien, Cypern

och Lettland. Rådet godkände samtliga fall av reviderade låneansökningar. Sammantaget uppgår det godkända stödet från SURE till 98,4 miljarder euro. Kommissionen har under 2022 publicerat två halvårsrapporter om genomförandet av SURE, i mars och i september. Instrumentets tillgänglighet löper ut vid utgången av 2022.

Behandling i utskottet

Utskottet överlade med finansminister Magdalena Andersson den 6 april 2020 om SURE-instrumentet. Information har lämnats till utskottet vid flera tillfällen, senast den 7 oktober 2021 av statssekreterare Max Elger. Riksdagen godkände Sveriges deltagande i SURE i juni 2020 (prop. 2019/20:181, bet. 2019/20:FiU61, rskr. 2019/20:351–353).

Internationell finansiering

Skrivelsen

I oktober 2022 antogs rådsslutsatser vid Ekofinrådet om internationell finansiering för klimatåtgärder inför FN:s klimattoppmöte. Rådsslutsatserna har två syften, dels att redovisa EU:s fortsatta arbete med att mobilisera och öka finansieringen för klimatrelaterade ändamål, dels att ta fram och tydliggöra EU:s ståndpunkt i frågor som är specifikt kopplade till klimatförhandlingarna och genomförandet av Parisavtalet.

Under 2022 höll G20 ett möte med stats- och regeringschefer och fyra möten med finansministrar och centralbankschefer. En central del av G20-arbetet har kretsat kring de ekonomiska effekterna av Rysslands invasion av Ukraina, men även klimat, global beskattning och återhämtningen från pandemin har varit prioriterat. Finansministrarna och centralbankscheferna kunde vid mötena i juni och oktober inte enas om en gemensam kommuniké. Vid mötet på stats- och regeringschefsnivå i november kom G20-länderna överens om en gemensam deklaration.

Behandling i utskottet

Utskottet informerades av finansminister Mikael Damberg, riksbankschef Stefan Ingves och biståndsmminister Matilda Ernkrans den 7 april och den 6 oktober 2022 inför Internationella valutafondens (IMF) och Världsbankens vår- och höstmöten.

Utskottet informerades om resultatet av G20-mötena i samband med att utskottet fick information inför IMF:s och Världsbankens vårmöte av finansminister Elisabeth Svantesson, riksbankschef Erik Thedéen och bistånds- och utrikeshandelsminister Johan Forssell den 21 mars 2023.

Finansiellt stabilitetsstöd

Medlemsstater som mottagit stabilitetsstöd via stabilitetsmekanismer inrättade för euroländer

Skrivelsen

Grekland har varit föremål för förstärkt övervakning av sina reformåtaganden under 2018–2022. Övervakningen har genomförts kvartalsvis av kommissionen i samarbete med Europeiska centralbanken (ECB), Europeiska stabilitetsmekanismen (ESM) och IMF. Eurogruppen kan bevilja vissa skuldåtgärdsåtgärder till Grekland om reformåtagandena bedöms bli genomförda, och i juni 2022 beviljades landet ytterligare skuldåtgärder. Grekland kommer fortsättningsvis att vara föremål för återkommande övervakning av landets återbetalningsförmåga.

Kommissionen har rapporterat om övervakningen av den ekonomiska utvecklingen hos Cypern, Irland, Portugal och Spanien som också har mottagit stabilitetsstöd. Ländernas återbetalningsförmåga bedömdes av kommissionen vara goda. Inga nya stabilitetsstöd har beviljats under 2022.

Makrofinansiellt stöd till länder utanför EU

Skrivelsen

I samband med Rysslands invasion av Ukraina beslutade Europaparlamentet och rådet den 24 februari 2022 att ge Ukraina ett makrofinansiellt stöd på motsvarande 1,2 miljarder euro. Stödet betalades ut i två omgångar under våren och var Ukrainas sjätte makrofinansiella stöd sedan 2014.

Med anledning av Ukrainas stora finansieringsbehov beslutade Europaparlamentet och rådet den 12 juli om ett nytt makrofinansiellt stöd på motsvarande 1 miljard euro.

Den 20 september antog Europaparlamentet och rådet ett beslut om ytterligare 5 miljarder euro som en andra del av stödpaketet.

Kommissionen presenterade i november 2022 ytterligare ett förslag om stöd upp till 18 miljarder euro till Ukraina under 2023 via ett nytt instrument. Europaparlamentet beslutade om instrumentet den 6 december 2022. Rådet beslutade den 15 december 2022 om instrumentet.¹

Behandling i utskottet

Utskottet överlade med statssekreterare Elin Eliasson den 14 juni 2022 om det meddelande om kort- och långsiktigt stöd till Ukraina som kommissionen lämnade den 19 maj 2022. Utskottet överlade även med statssekreterare Johanna Lybeck Lilja den 7 november 2022. Sedermera överlade utskottet ytterligare med statssekreterare Johanna Lybeck Lilja den 8 december 2022

¹ Rådet fattade beslut om stöd till Ukraina under 2023 genom skriftligt förfarande den 15 december 2022.

om kommissionens uttalande om en alternativ lösning för makrofinansiering stöd till Ukraina. Information om stöd till Ukraina har lämnats till utskottet vid flera tillfällen, senast den 28 mars 2023 av statssekreterare Johanna Lybeck Lilja.

Finansmarknaden

Bankmarknaden

Skrivelsen

Kommissionen presenterade i januari 2022 ett förslag om tre lagstiftningsåtgärder om ändringar av EU:s kapitaltäckningsregelverk (bankpaketet). Förhandlingar om ändringarna har pågått i rådet under året, och i november enades rådet om en allmän riktlinje.

Under våren ägde trepartsmöten rum om de riktade ändringarna i EU:s krishanteringsregelverk för banker. Ändringarna antogs i november.

I juni 2022 utfärdade Eurogruppen i inkluderande format ett uttalande om arbetet med att färdigställa bankunionen. Arbetet ska fokusera på ramverket för bankkrishantering och nationella insättningsgarantisystem. I uttalandet bjuds kommissionen in att överväga att lägga fram lagförslag för att reformera det gemensamma ramverket. Medlagstiftare bjuds också in att färdigställa arbetet inom innevarande mandatperiod, som avslutas i början av 2024. Sverige deltar inte i bankunionen men berörs eftersom de nämnda ramverken är gemensamma för hela EU.

I juli 2021 presenterade kommissionen ett förslag till lagstiftningspaket om bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism. Förslaget omfattar fyra separata rättsakter. I juni 2022 nåddes en överenskommelse för en av rättsakterna inom paketet, förordningen om information som ska åtfölja överföringar av medel. Samtidigt antog rådet en allmän riktlinje om förordningen om inrättande av en ny EU-myndighet mot penningtvätt och finansiering av terrorism (Anti-Money Laundering Authority, AMLA), med undantag för myndighetens säte och budget. Rådet enades om en allmän riktlinje i de två övriga akterna i december 2022.

I oktober 2022 presenterade kommissionen ett förslag som syftar till att underlätta för omedelbara betalningar i euro. Förslaget innebär i huvudsak att banker som erbjuder sina kunder – konsumenter, företag och organisationer – traditionella konto-till-konto-betalningar i euro även ska erbjuda omedelbara betalningar i euro och att avgiften för en sådan betalning inte ska få överstiga avgiften för en traditionell konto-till-konto-betalning. Medlemsstater som inte har euro som valuta har en längre infasningsperiod. Förhandlingar i rådet inleddes i november.

Behandling i utskottet

Utskottet överlade med finansmarknadsminister Max Elger den 9 december 2021 om ändringar i EU:s kapitaltäckningsregelverk (bankpaketet). Utskottet informerades av finansmarknadsminister Niklas Wykman den 25 oktober 2022 om det fortsatta arbetet med paketet. Utskottet subsidiaritetsprövade de tre förslagen om ändringar i EU:s kapitaltäckningsregelverk i januari 2022 och ansåg att förslagen inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

Utskottet överlade med statssekreterare Ulf Holm den 15 oktober 2020 om det kommande EU förslaget om arbetet mot penningtvätt. Utskottet överlade sedan med statssekreterare Ulf Holm den 21 september 2021 om kommissionens lagstiftningspaket på området. Utskottet informerades senast av finansmarknadsminister Niklas Wykman om förslagen den 25 oktober 2022. Utskottet subsidiaritetsprövade förslagen i oktober 2021 och ansåg att inget av dem stred mot subsidiaritetsprincipen.

Utskottet överlade med finansmarknadsminister Niklas Wykman den 1 december 2022 om förslaget om omedelbara betalningar i euro. Statssekreterare Johan Almenberg informerade utskottet senast om pågående förhandlingar i EU den 28 mars 2023. Utskottet subsidiaritetsprövade förslaget i februari 2023 och ansåg att det inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

Värdepappersmarknaden

EU-standard för gröna obligationer

Skrivelsen

I april 2022 antog rådet en allmän riktlinje om kommissionens förslag till förordning om en EU-standard för gröna obligationer. Europaparlamentet röstade om sitt förhandlingsmandat i somras. Därefter förhandlades förordningen under hösten i trepartsmöten.

Behandling i utskottet

Utskottet överlade med statssekreterare Ulf Holm den 21 september 2021 om förslaget till förordning om en frivillig EU-standard för gröna obligationer. Utskottet informerades senast den 28 mars 2023 av statssekreterare Johan Almenberg om hur arbetet fortskrider och statssekreteraren meddelade då att en politisk överenskommelse nåtts om en EU-standard för gröna obligationer. Utskottet subsidiaritetsprövade förslaget i september 2021 och ansåg att det inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

Värdepappersmarknaden och finansiella instrument

Skrivelsen

I november 2021 presenterade kommissionen en rapport om arbetet med europeiska långsiktiga investeringsfonder (European Long-Term Investment

Fund, ELTIF). Under våren 2022 inleddes förhandlingar om förslaget. Förordningen förhandlades i trepartsmöten under hösten och en politisk överenskommelse nåddes i oktober.

I november 2021 presenterade kommissionen ett förslag om ändringar i direktivet om förvaltare av alternativa investeringsfonder och direktivet om värdepappersfonder (Alternative Investment Fund Managers Directive, AIFMD). Under våren 2022 inleddes förhandlingar om förslaget.

I november 2021 presenterade kommissionen även förslag om ändringar i direktivet och förordningen om marknader för finansiella instrument (Markets in Financial Instruments Regulation, Mifir och Markets in Financial Instruments Directive, Mifid). Under våren 2022 inleddes förhandlingar och rådet enades om en allmän riktlinje i december.

Kommissionen presenterade i november 2021 förslag om en europeisk gemensam kontaktpunkt för finansiell och icke-finansiell information (European Single Access Point, ESAP) som består av tre förslag. I juni 2022 enades rådet om en allmän riktlinje om förslagen.

I september 2020 lade kommissionen fram en strategi för det fortsatta arbetet med digitalisering av finanssektorn. Strategin syftar bl.a. till att göra de finansiella tjänsterna i Europa mer digitala och att stimulera ansvarsfull innovation och konkurrens mellan leverantörer av finansiella tjänster i EU. Inom ramen för strategin presenterade kommissionen ett förslag till förordning om marknader för kryptotillgångar (Markets in Crypto-Assets, MiCA). I november 2021 antog rådet ett förhandlingsmandat inför trepartssamtal med Europaparlamentet om förslaget. Europaparlamentet röstade om sitt yttrande om förordningen om kryptotillgångar i mars. Trepartsmöten inleddes under våren och en politisk överenskommelse nåddes i juni.

Kommissionen presenterade i mars 2022 ett förslag till ändringar i förordningen om värdepapperscentraler (Central Securities Depositories Regulation, CSDR). Förslaget syftar till att öka effektiviteten i regelverket och främja gränsöverskridande avveckling samtidigt som den finansiella stabiliteten värnas. Rådet enades om en allmän riktlinje i december.

Kommissionen presenterade i december 2022 förslag om ändringar i EU:s prospektförordning, EU:s marknadsmissbruksförordning och EU:s förordning och direktiv om marknader för finansiella instrument (Mifir och Mifid II) samt upphörande av EU:s noteringsdirektiv. Ändringsförslagen benämns noteringsakten. Ändringarna syftar till att underlätta för företag att notera värdepapper på handelsplatser, främja möjligheterna till kapitalmarknadsfinansiering för främst små och medelstora bolag och att göra kapitalmarknaderna i EU mer konkurrenskraftiga.

Kommissionen presenterade i december 2022 ett förslag om ändrade regler för att främja central clearing (Emirförordningen). Förslaget innehåller ändringar av förordning och direktiv om OTC-derivat, centrala motparter och transaktionsregister. Syftet med förslaget är att främja central motpartsclearing inom EU och förbättra tillsynen av centrala motparter.

Behandling i utskottet

Utskottet överlade med finansmarknadsminister Max Elger den 20 januari 2022 om ändrade regler för europeiska långsiktiga investeringsfonder (ELTIF). Utskottet subsidiaritetsprövade förslaget om ELTIF i februari 2022 och ansåg att det inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

Utskottet överlade med finansmarknadsminister Max Elger den 20 januari 2022 om förslag om ändrade regler för förvaltare av alternativa investeringsfonder (AIFMD). Utskottet subsidiaritetsprövade förslaget i februari 2022 och ansåg att det inte stred mot subsidiaritetsprincipen. Utskottet informerades den 1 december 2022 av finansmarknadsminister Niklas Wykman om det fortsatta arbetet med förhandlingarna i EU.

Utskottet överlade med finansmarknadsminister Max Elger den 20 januari 2022 om förslagen om Mifir och Mifid. Förslagen subsidiaritetsprövades av utskottet i mars och april 2021. Utskottet ansåg att förslagen inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

Utskottet överlade med finansmarknadsminister Max Elger den 20 januari 2022 om förslaget om ESAP. Information om de pågående förhandlingarna lämnades senast den 1 december 2022 av finansmarknadsminister Niklas Wykman. Förslagen subsidiaritetsprövades av utskottet i februari 2022 och utskottet ansåg att förslagen inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

Utskottet överlade med finansmarknadsminister Per Bolund den 12 november 2020 om förslaget om marknader för kryptotillgångar (MiCA). Utskottet informerades om status i förhandlingarna den 31 maj 2022 av finansmarknadsminister Max Elger. Utskottet subsidiaritetsprövade förslaget om marknader för kryptotillgångar i december 2020 och ansåg att det inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

Utskottet överlade med finansmarknadsminister Max Elger den 28 april 2022 om översynen av förordningen om värdepapperscentraler (CSDR). Information om de pågående förhandlingarna lämnades senast den 1 december 2022 av finansmarknadsminister Niklas Wykman. Utskottet subsidiaritetsprövade förslaget i maj 2022 och ansåg att förslaget inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

Utskottet överlade med statssekreterare Johan Almenberg den 21 februari 2023 om noteringsakten och ändrade regler för att främja central clearing (Emirförordningen). Utskottet subsidiaritetsprövade förslagen i februari 2023 och ansåg att de inte stred mot subsidiaritetsprincipen. Utskottet informerades senast om status i förhandlingarna den 28 mars 2023 av statssekreterare Johan Almenberg.

Försäkringsmarknaden

Skrivelsen

Kommissionen presenterade i september 2021 ett förslag till ändringar i Solvens II-direktivet, dvs. EU:s tillsynsregler för försäkrings- och

återförsäkringsföretag. I juni 2022 enades rådet om en allmän riktlinje om ett förslag om ändringar i Solvens II-direktivet.

I september 2021 presenterade kommissionen ett förslag om återhämtning och resolution av försäkringsföretag (Insurance Recovery and Resolution Directive, IRRD). Rådsförhandlingar har pågått om förslaget till ett krishanteringsramverk och rådet enades om en allmän riktlinje i december 2022.

Kommissionen presenterade i december 2021 ett meddelande om en strategi för tillsynsdata som avser EU:s finansiella tjänstesektor. Strategin syftar till att modernisera tillsynsrapporteringen inom finansmarknadsområdet i EU.

Behandling i utskottet

Utskottet överlade med statssekreterare Ulf Holm den 28 oktober 2021 om förslaget till ändringar i Solvens II-direktivet. Utskottet subsidiaritetsprövade förslaget i februari 2022 och ansåg att det inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

Utskottet informerades senast av finansmarknadsminister Niklas Wykman den 1 december 2022 om status i förhandlingarna. Riksdagen beslutade om ändringar för anpassningar till EU-direktivet Solvens II i mars 2023 (prop. 2022/23:47, bet. 2022/23:FiU19, rskr. 2022/23:138).

Utskottet överlade med finansmarknadsminister Niklas Wykman den 25 oktober 2022 om frågan om finansiering av IRRD. Utskottet subsidiaritetsprövade förslaget i februari 2022 och ansåg att det inte stred mot subsidiaritetsprincipen. Utskottet informerades senast om status i förhandlingarna den 1 december 2022 av finansmarknadsminister Niklas Wykman.

Utskottet överlade med finansmarknadsminister Max Elger den 28 april 2022 om kommissionens meddelande om en strategi för tillsynsdata avseende EU:s finansiella tjänstesektor.

Övriga finansmarknadsfrågor

EU:s gröna taxonomi

Skrivelsen

I mars 2022 antog kommissionen en delegerad akt till EU:s gröna taxonomiförordning som fastställer kriterier för att avgöra under vilka villkor vissa kärnkrafts- och naturgasrelaterade verksamheter ska anses hållbara i förhållande till taxonomins två klimatmål. Sverige invände mot den delegerade akten.

Behandling i utskottet

Utskottet överlade med finansmarknadsminister Per Bolund den 19 juni 2018 om taxonomiförordningen, och ytterligare överläggningar hölls med statssekreterare Ulf Holm den 21 och 28 november 2019.

Utskottet subsidiaritetsprövade förslaget till taxonomiförordning i juni 2018 och ansåg att förslaget inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

Utskottet överlade med statssekreterare Ulf Holm om kärnkraft i taxonomin den 12 oktober 2021.

Utskottet överlade om den kompletterande delegerade akten om kärnkrafts- och naturgasrelaterade verksamheter den 10 och 13 januari 2022 samt den 5 april 2022 med finansmarknadsminister Max Elger. Information har även lämnats vid flera tillfällen.

Riksdagen beslutade om lagstiftningsåtgärder med anledning av taxonomiförordningen i december 2021 (prop. 2021/22:11, bet. 2021/22:FiU15, rskr. 2021/22:78).

Utskottet behandlade motionerna från allmänna motionstiden 2022 om EU:s taxonomi senast i betänkande 2022/23:FiU22. Under 2023 väntas kommissionen presentera ytterligare en delegerad akt till förordningen.

Förordning och ändringsdirektiv om digital operativ motståndskraft för den finansiella sektorn*Skrivelsen*

I januari 2022 inleddes trepartsmöten om digital operativ motståndskraft för den finansiella sektorn (The Digital Operational Resilience Act, DORA) och en politisk överenskommelse nåddes i maj. Rättsakterna antogs i december. Förordningen syftar till att säkerställa att deltagare i det finansiella systemet har vidtagit de skyddsåtgärder som krävs för att motverka cyberattacker och andra it-relaterade risker.

Behandling i utskottet

Utskottet överlade med finansmarknadsminister Per Bolund i november 2020 om DORA-förordningen. Förslaget om DORA-förordningen subsidiaritetsprövades av utskottet i februari 2021. Utskottet ansåg att förslaget inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

Utskottet informerades av statssekreterare Ulf Holm den 25 maj och den 21 september 2021 om status i förhandlingen om förordningen.

Rättsakterna antogs i december 2022. Förordningen trädde i kraft den 16 januari 2023 och ska tillämpas fr.o.m. januari 2025.

EU:s budget

Nya egna medel

Skrivelsen

Kommissionen presenterade i december 2021 ett förslag till revidering av systemet för egna medel. Enligt förslaget skulle nya egna medel införas baserat på tre beräkningsbaser: intäkter från EU:s handel med utsläppsrätter (EU Emissions Trading System, EU ETS), intäkter från den föreslagna mekanismen för koldioxidjustering vid EU:s gränser (Carbon Border Adjustment Mechanism, CBAM) och en andel av intäkterna från omfördelningen av beskattningsrätt mellan stater i enlighet med pelare 1 i OECD:s och G20:s överenskommelse från oktober 2021.

Behandling i utskottet

Utskottet överlade med statssekreterare Elin Eliasson den 2 juni 2022 om nya egna medel. Utskottet subsidiaritetsprövade kommissionens förslag i februari 2022 och ansåg att det inte var förenligt med subsidiaritetsprincipen. Utskottet fick senast information om förhandlingsläget av finansminister Elisabeth Svantesson den 1 december 2022. I enlighet med utskottets förslag lämnade riksdagen ett motiverat yttrande till EU:s institutioner (utl. 2021/22:FiU31, rskr. 2021/22:180).

EU:s årsbudget

Skrivelsen

Kommissionen presenterade sitt förslag till EU:s årsbudget för 2023 i juni 2022. Utgiftstaken fastställdes i förhandlingen om den fleråriga budgetramen (Multiannual Financial Framework, MFF) för 2021–2027.

Kommissionen presenterade en ändringsskrivelse av årsbudgetförslaget i oktober 2022 för att beakta resultatet av förhandlingen om den fleråriga budgetramen. Åtagandena föreslogs uppgå till 186,3 miljarder euro och betalningarna till 168,6 miljarder euro.

I skrivelsen anför regeringen att mot bakgrund av Sveriges allmänt budgetrestriktiva hållning har Sverige under rådsförhandlingarna ansett att kommissionens förslag legat för högt och saknat tillräckliga marginaler för att kunna möta oförutsedda händelser under budgetåret. Rådets ståndpunkt antogs den 6 september och förhandlingsmandatet uppdaterades i oktober och november.

Under förlikningen med Europaparlamentet i november kunde en överenskommelse nås om årsbudgeten för 2023 som innebar en åtagandenivå på 186,6 miljarder euro och betalningar på 168,6 miljarder euro. Marginalerna till taket uppgick till 421 miljoner euro respektive 3,5 miljarder euro. Europaparlamentet och rådet godkände budgeten i november 2022.

Behandling i utskottet

Utskottet överlade med statssekreterare Elin Eliasson den 14 juni 2022 om EU:s årsbudget 2023 och med statssekreterare Johanna Lybeck Lilja den 27 oktober 2022.

Pågående arbete

Kommissionen presenterade i mars 2023 ett förslag till ändringsbudget till årsbudgeten för 2023 om tekniska ändringar med anledning av de politiska överenskommelser som nåtts om lagstiftningsförslag, däribland ändringar inom REPowerEU.

Revidering av budgetförordningen

Skrivelsen

Den 16 maj 2022 presenterade kommissionen ett förslag till revidering av den s.k. budgetförordningen om finansiella regler för unionens allmänna budget. Kommissionen föreslog en revidering med hänsyn till erfarenheter från hanteringen av pandemin och andra kriser. Kommissionen avsåg också att anpassa budgetförordningen till lagstiftningen för den fleråriga budgetramen (MFF) för perioden 2021–2027 och därmed upprätthålla ett enhetligt regelverk för unionens utgifter. Kommissionen föreslog ändringar för återbetalning av provisoriska bötesbelopp samt räntor på dessa i ett separat förslag.

I skrivelsen anför regeringen att Sverige anser det viktigt att de föreslagna ändringarna i budgetförordningen inte kan användas för att möjliggöra ökade utgifter på EU-budgeten eller för att luckra upp utgiftstakens begränsande funktion.

Behandling i utskottet

Utskottet överlade med statssekreterare Johanna Lybeck Lilja den 27 oktober 2022 om översynen av EU:s budgetförordning. Information om status i förhandlingarna lämnades senast den 21 februari 2023 av statssekreterare Johanna Lybeck Lilja.

Motionen

Håkan Svenneling m.fl. (V) anser i kommittémotion 2022/23:2364 yrkande 4 att EU:s påtvingande åtstramningspolitik har slagit extra hårt mot kvinnor och framhåller att kvinnor drabbas hårdast när välfärden skärs ned. Motionärerna vill att EU inför en feministisk budget som bygger på en genomgripande feministisk analys, syftar till att utjämna skillnader mellan könen avseende inkomst, levnadsvillkor m.m. och förbättrar kvinnors villkor.

Tidigare behandling

Utskottet har tidigare behandlat liknande yrkanden, senast i sitt yttrande till utrikesutskottet över skrivelsen om verksamheten i EU under 2021 (yttr. 2021/22:FiU4y). Utskottet ansåg att utrikesutskottet borde avstyrka yrkandet, bl.a. med hänvisning till att regeringen stämt av prioriteringarna i förhandlingarna om EU:s fleråriga budgetram för 2021–2027 i överläggningar med finansutskottet och genom samråd med EU-nämnden. Utrikesutskottet avstyrkte yrkandet. Riksdagen biföll utrikesutskottets förslag (skr. 2021/22:115, bet. 2021/22:UU10, rskr. 2021/22:400).

Skydd av EU:s finansiella intressen

Skrivelsen

Ekofinrådet beslutade den 15 mars 2022 att rekommendera Europaparlamentet att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av 2020 års budget. Sverige valde att lägga ned sin röst. Europaparlamentet beslutade i maj att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av 2020 års budget.

Europeiska revisionsrättens årsrapport om budgetåret 2021, som granskar EU:s inkomster och utgifter och bedömer om de är lagliga och korrekta, publicerades den 13 oktober 2022. För budgetåret 2021 lämnade revisionsrätten en revisionsförklaring med en avvikande mening när det gällde kostnaderna. Revisionsrätten uppskattade att 3 procent av de underliggande transaktionerna inte hade skett i enlighet med gällande regelverk (motsvarande felnivå för budgetåret 2020 var 2,7 procent). Det överstiger den vedertagna gränsen på 2 procent. Ekofinrådet tar under 2023 ställning till om Europaparlamentet ska rekommenderas att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av budgeten för 2021.

Behandling i utskottet

Utskottet överlade med statssekreterare Elin Eliasson den 22 februari 2022 om ansvarsfrihet för kommissionen för genomförande av EU:s årsbudget för 2020. Vid Ekofinrådets möte i mars 2022 antogs en rekommendation om att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av budgeten 2020.

Sverige lade ned sin röst mot bakgrund av att kommissionen inte fått en revisionsförklaring utan kritik för alla delar av budgeten. Sverige lämnade även ett skriftligt uttalande till rekommendationerna eftersom rådets rekommendation inte fullt ut återspeglade revisionsrättens rapport.

Europaparlamentet beviljade i maj 2022 kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av EU:s budget för 2020.

Utskottet berörde frågan om ansvarsfrihet i betänkande 2022/23:FiU5 Avgiften till EU i december 2022.

Statistik

Skrivelsen

Europaparlamentet och rådet beslutade under 2022 om en förordning om regionalräkenskaper för jordbruket och en förordning om statistik över insatsvaror och produktion i jordbruket. Europeiska rådgivande organet för statistikstyrning (ESGAB) presenterade i januari sin 13:e årliga rapport om genomförandet av riktlinjerna för europeisk statistik. Årets rapport fokuserar på en expertgranskning, s.k. peer review, av Eurostat, som en del av den tredje peer review-övningen för hela det europeiska statistiksystemet (ESS). I rapporten lämnas 18 rekommendationer till Eurostat, bl.a. att Eurostat och ESS genomför en grundlig utvärdering av erfarenheterna under pandemikrisen och förbereder en handlingsplan för att säkerställa beredskap för framtida krissituationer. Ekofinrådet antog slutsatser om EU-statistik den 8 november.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar regeringens skrivelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2022. Utskottet anser att skrivelsen är ett viktigt instrument för att följa verksamheten inom EU och hur regeringen har agerat i det europeiska samarbetet.

Under 2022 stod efterdyningarna av pandemin, stöd till Ukraina och hanteringen av det osäkra ekonomiska läget i fokus i EU. Medlemsländerna i EU enades om stöd till Ukraina i form av humanitärt, militärt och ekonomiskt bistånd. Utskottet konstaterar att världsläget har förändrats dramatiskt till följd av kriget i Ukraina och har vid överläggningar ställt sig bakom regeringens linje att fortsätta ge stöd till Ukraina.

Utskottet stöder arbetet inom den europeiska planeringsterminen och välkomnar den föreslagna ändringen av det makroekonomiska obalansförfarandet. Det är viktigt att EU:s medlemsländer för en ekonomisk politik med nationellt ägarskap för genomförande av strukturreformer, och den europeiska planeringsterminen stärker incitamenten för EU:s medlemsländer att föra en ansvarsfull finanspolitik. Enligt utskottet är det centralt att rådet och kommissionen i tillämpningen av regelverket för förstärkt samordning av den ekonomiska politiken fullt ut respekterar de nationella parlamentens roll. Vidare bör ramverket tillämpas på ett transparent och förutsägbart sätt som säkerställer likabehandling mellan medlemsstaterna. För Sveriges del som en liten öppen ekonomi, är det av stor betydelse att EU:s inre marknad utvecklas positivt och skapar möjligheter för svenska företag och medborgare.

Utskottet välkomnar återupptagandet av diskussionen om den ekonomiska styrningen i EU som pausats till följd av pandemin. Kommissionens förslag till inriktning kretsar kring införandet av nya medelfristiga finans- och strukturpolitiska planer för samtliga medlemsstater, med särskilda åtaganden för medlemsstater som bedöms ha höga eller medelhöga skuldhållbarhetsrisker.

Utskottet noterar kommissionens meddelande som grund för den fortsatta diskussionen och är mot denna bakgrund öppen för att införa särskilda åtaganden för medlemsstater som bedöms ha höga skuldhållbarhetsrisker.

Utskottet understryker, liksom regeringen, vikten av att reformeringen av ramverket leder till att skuldsättningen minskar över tid i särskilt utsatta länder. Det är vidare positivt att kommissionen anser att den finanspolitiska övervakningen i högre grad bör fokusera på risker kopplade till skuldutvecklingen.

Den svenska restriktiva grundhållningen när det gäller EU:s budget är fast förankrad i riksdagen. I denna restriktiva grundhållning är principerna om subsidiaritet, europeiskt mervärde, proportionalitet och sund ekonomisk förvaltning vägledande. Liksom utskottet vid flera tidigare tillfällen har framhållit är utskottet kritiskt mot införandet av nya egna medel och mot

överföring av beskattningsrätt till EU-nivån. Vidare subsidiaritetsprövade utskottet kommissionens förslag till nya egna medel i februari 2022 och ansåg att det inte var förenligt med subsidiaritetsprincipen. I enlighet med utskottets förslag lämnade riksdagen ett motiverat yttrande till EU:s institutioner.

Utskottet gav i oktober 2022 regeringen mandat att i frågan om revidering av budgetförordningen driva linjen att den inte ska användas för att möjliggöra ökade utgifter på EU-budgeten eller för att luckra upp utgiftstakens begränsande funktion och ställde sig skeptiskt till möjligheten att möjliggöra avsteg från principen om att negativa inkomster inte får förekomma i EU-budgeten.

Inför förhandlingarna om den fleråriga budgetramen för 2021–2027 stämde regeringen av prioriteringarna för utformningen av EU:s budget i överläggningar med finansutskottet och genom samråd med EU-nämnden. Utskottet anser mot bakgrund av det att utrikesutskottet bör föreslå att det aktuella motionsyrkandet avslås.

Utskottet välkomnar de framsteg som gjorts i förhandlingarna om flera förslag inom värdepappers-, bank- och försäkringsmarknaden för att hantera finansiella stabilitetsrisker, möta digitaliseringen och stärka EU:s konkurrenskraft. Utskottet noterar även att en politisk överenskommelse nåtts om en EU-standard för gröna obligationer.

Utskottet konstaterar att de delegerade akterna till EU:s gröna taxonomiförordning började tillämpas den 1 januari 2022 respektive den 1 januari 2023. Utskottet konstaterar att Sverige röstade nej till taxonomiförordningen med anledning av hanteringen av hållbart skogsbruk och det nationella självbestämmandet över skogsfrågor. Sverige invände också mot den delegerade akten om de tekniska kriterierna för de klimatrelaterade målen för att värna vattenkraften och skogsbrukets villkor. Sverige invände även mot den kompletterande delegerade akt som berörde kärnkraft och naturgas.

Utskottet noterar vidare att kommissionen avser att presentera fler delegerade akter under 2023.

Utskottet ställde sig kritiskt till beslutet om att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av budgeten för 2020. Sverige lade ned sin röst mot bakgrund av att kommissionen inte fått en revisionsförklaring utan kritik för alla delar av budgeten. Sverige lämnade även ett skriftligt uttalande till rekommendationerna eftersom rådets rekommendation inte fullt ut återspeglade revisionsrättens rapport.

Europaparlamentet beviljade i maj 2022 kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av EU:s budget för 2020.

Utskottet framhåller att det för Sveriges del, som en liten öppen ekonomi, är av stor betydelse att EU:s inre marknad utvecklas positivt och skapar möjligheter för svenska företag och medborgare.

Utskottet vill slutligen betona vikten av att frågor som har betydelse för hela EU ska diskuteras och beslutas av samtliga medlemsstater. Utskottet välkomnar åtgärder för att stärka den finansiella stabiliteten i bankunionen. Det är samtidigt viktigt att åtgärder som genomförs i syfte att stärka

bankunionen tar hänsyn till hela EU:s inre marknad och att utformningen möjliggör likvärdig behandling av länder som har och länder som inte har euron som valuta.

Utskottet anser med detta att utrikesutskottet bör föreslå att skrivelsen läggs till handlingarna.

Stockholm den 2 maj 2023

På finansutskottets vägnar

Edward Riedl

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Edward Riedl (M), Mikael Damberg (S), Oscar Sjöstedt (SD), Gunilla Carlsson (S), Dennis Dioukarev (SD), Jan Ericson (M), Ingela Nylund Watz (S), Charlotte Quensel (SD), Ida Drougge (M), Hans Eklind (KD), Martin Ådahl (C), David Perez (SD), Janine Alm Ericson (MP), Carl B Hamilton (L), Eva Lindh (S), Ilona Szatmári Waldau (V) och Fredrik Stenberg (S).

Avvikande mening

Verksamheten i Europeiska unionen under 2022 (V, MP)

Janine Alm Ericson (MP) och Ilona Szatmári Waldau (V) anför:

Attackerna på välfärden och arbetsrätten i många EU-länder utgör ett allvarligt hot mot jämställdheten. EU:s påtvingande åtstramningspolitik har slagit extra hårt mot kvinnor. Kvinnor drabbas hårdast när välfärden skärs ned och arbetsvillkoren försämras. Vi driver kraven på ekonomisk rättvisa för kvinnor och vi vill att EU inför en feministisk budget som bygger på en genomgripande feministisk analys, syftar till att utjämna skillnader mellan könen avseende inkomst, levnadsvillkor m.m. och förbättrar kvinnors villkor. Vi anser att regeringen bör verka för att EU inför en feministisk budget.

Mot bakgrund av detta bör utrikesutskottet tillstyrka kommittémotion 2022/23:2364 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 4.